

Robert Vannoy , Manabii Wakuu, Hotuba ya 23

Danieli 8 sehemu ya II

Mapitio ya Maono ya Danieli 8

Tulikuwa katikati ya kujadili Danieli sura ya nane. Ili tu kuburudisha akili yako kwa ufupi, una maono yaliyoelezwa katika sehemu ya kwanza ya sura yanayomhusu kondoo dume huyu mwenye pembe mbili. Kuna mbuzi mwenye pembe kubwa, kisha zile nne mashuhuri zinazotoka katika hiyo. Kisha katika mistari ya 9 hadi 12 pembe ndogo inakua kubwa sana kutoka katika moja ya sehemu za zile nne mashuhuri. Una maono hayo katika mistari ya 1 hadi 14 na tafsiri ya maono katika mistari ya 20 hadi 27. Tulikuwa tukifanya kazi kupitia hilo.

Antiochus Epifanis Nilikuwa nikimzungumzia Antiochus Epifanis kuhusiana na kauli katika mstari wa 9 kwamba kutoka katika moja yao, hiyo ni "wao" inayorejelea mstari wa 8, zile nne mashuhuri zilizotoka pepo nne za mbinguni, sehemu nne za ufalme wa Alexander, kutoka katika moja yao ilitoka pembe ndogo ambayo ilikua kubwa sana. Kisha angalia mistari ya 23 na 24 ambapo unasoma katika wakati wa mwisho wa ufalme wao, tena marejeleo hayo yanarudi nyuma hadi mwisho wa 22: “Falme nne zitakazosimama kutoka katika taifa hilo lakini hazitakuwa na nguvu zake,” ambazo haziko katika nguvu za Alexander. Katika wakati wa mwisho wa ufalme wao, mstari wa 23, “wakati wakoaji watakapokamilika, mfalme mwenye uso mkali na mwenye ufahamu wa hukumu za giza atasimama.” Kwa hivyo una pembe hii ndogo ambayo inaelezewa kama “mfalme mwenye uso mkali anayeelewa hukumu za giza atasimama na nguvu zake zitakuwa kubwa,” na kadhalika. Nilitaja kwamba hiyo inaonekana wazi kuwa picha ya Antiochus Epifane ambaye alikuwa mtawala wa Seleucid ambaye alishambulia ufalme wa Ptolemaic huko Misri lakini alilazimishwa kuondoka kutoka Misri na majeshi ya Kirumi ambayo yalikuwa yametumwa kujaribu kupunguza ukuaji wa mamlaka ya Seleucid. Kisha akatoa hasira yake aliporudi kutoka Misri kwenda Yerusalemu na kuchafua hekalu, akachafua madhabahu, na kitendo hicho kinaonekana kama aina ya kurejelewa kwa njia ya siri.

Kisha katika mstari wa 11: “Naam, alijitukuza hata mkuu wa jeshi, na sadaka ya kila siku ikaondolewa kwake, na mahali pa patakatifu pake pakaangushwa chini.” Mstari huo wa 11 una—nitarudi kwenye hilo—una matatizo ya tafsiri. Lakini nasema inaonekana kwamba hatua hiyo dhidi ya hekalu inaonekana kuonekana hapo ambayo imeelezwa kwa undani zaidi katika sura ya 11 mstari wa 30 na unaofuata. Sasa tutaangalia 11 baadaye, lakini ukienda kwenye sura ya 11, na kuangalia mstari wa 30 unasoma: “Kwa maana meli za Kitimu zitakuja dhidi yake.” Meli za Kitimu bila shaka ni majeshi ya Kirumi. " Kwa hiyo atahuzunika, na kurudi, na kuwa na ghadhabu dhidi ya agano takatifu; ndivyo atakavyofanya; hata atarudi, na kuwa na akili na wale wanaoacha agano takatifu. Na majeshi yatasimama upande wake, nao watachafua patakatifu pa nguvu, na kuondoa sadaka ya kila siku, nao wataweka chukizo linalofanya uharibifu . Na wale wanaofanya uovu dhidi ya agano hilo atawaharibu kwa kujipendekeza; lakini watu wanaomjua Mungu wao watakuwa hodari, na kufanya mambo ya ajabu. Na wale wenye ufahamu miongoni mwa watu watawafundisha wengi; lakini wataanguka kwa upanga, na kwa moto, na kwa uhamisho, na kwa nyara siku nyingi. Sasa watakapoanguka watasaidiwa kwa msaada mdogo; lakini wengi watashikamana nao kwa kujipendekeza; na baadhi yao wenye ufahamu wataanguka, ili kuwajaribu, na kuwasafisha" na kadhalika. Kwa hivyo inaonekana kwamba tukio lile lile ambalo hapa limetajwa tu katika mstari limepanuliwa katika sura ya kumi na moja kwa undani zaidi, tena likimrejelea Antiochus. Kwa hivyo mistari ya 23-25 inaonekana kuelezea "mfalme huyu wa uso mkali" na inaendana vya kutosha na kile tunachokijua kuhusu utawala wa Antiochus Epifani.

Danieli 8:9-11 Antiochus Awakanyaga Wacha Mungu Sasa, tunaporudi kwenye mistari ya 9 hadi 11 niliyotaja nilitaka kutoa maoni machache juu yao. Ninasoma kutoka kwa King James; NIV ni tofauti kidogo lakini, King James inasomeka: "Na katika moja yao ikatoka pembe ndogo, ambayo ilikua sana, kuelekea kusini, kuelekea mashariki, kuelekea nchi ya kupendeza , "-- nchi ya kupendeza ikiwa Israeli--"ikakua hata kufikia jeshi la mbinguni." Sasa "jeshi la mbinguni" ni nini? Wachambuzi wengi wanahisi kwamba hiyo ni njia ya mfano ya kuwaelezea watu wacha Mungu, waumini. Kwa hivyo pembe hii

ndogo inakua kubwa hata kufikia jeshi hili la mbinguni na inaangusha baadhi ya jeshi. Kwa maneno mengine, baadhi ya watu wacha Mungu hutupwa chini na kukanyagwa. Kwa maneno mengine, unajua pamoja na Ibrahimu Mungu alimwambia Ibrahimu kwamba "uzao wako utakuwa kama nyota za mbinguni." Una aina hiyo ya ishara inayotumika kwa watu, na inaonekana hapa kwamba katika mstari wa 10 hiyo inawakilisha watu wacha Mungu waliotupwa chini na kukanyagwa na pembe hii; yaani, na Antiochus.

Kisha mstari wa 11 wa sura ya 8: “Naam, alijitukuza hata kwa mkuu wa jeshi.” Sasa ni nani “mkuu wa jeshi? Lazima awe Mungu mwenyewe. Mtawala wa watu wacha Mungu ni “mkuu wa jeshi.” Kwa hivyo anajitukuza hata kwa Mungu. Na kisha Mfalme Yakobo anasema, “Naye aliondoa sadaka ya kila siku.” Kwa Kiebrania hiyo ni *mimenu*. Nadhani imetafsiriwa vyema, “Na sadaka ya kila siku iliondolewa kutoka kwake.” Yaani, kutoka kwa Mungu sadaka ya kila siku iliondolewa na Antiochus. Lakini “kutoka kwake,” yaani, kutoka kwa Mungu, sadaka ya kila siku iliondolewa na mahali pa patakatifu pake—ambapo ni patakatifu pa Mungu—palitupwa chini. Kwa hivyo inaonekana kwamba hivyo ndivyo mstari wa 11 unavyopaswa kueleweka.

Danieli 8:12 Horn Antiochus Prospers Mstari wa 12 unasema, “Naye akapewa jeshi”—tena akimaanisha watu wacha Mungu. Mfalme Yakobo anasema, “Alipewa jeshi *dhidi ya sadaka ya kila siku.*” Nadhani hiyo imetafsiriwa vyema “*pamoja na sadaka ya kila siku kwa sababu ya uasi.*” Na ikaangusha ukweli chini, ikaendelea na kufanikiwa. Kwa sababu ya uasi, jeshi la watakatifu na sadaka ya kila siku hutolewa kwake.” Kwa maneno mengine, watu wacha Mungu pamoja na sadaka hii ya kila siku walikuja chini ya mamlaka ya pembe hii, yaani Antiochus kwa sababu walimwasi na kwa sababu hawakumtii. Na “hiyo,” yaani, pembe hii, yaani Antiochus. Unazungumzia mtu binafsi, lakini ikiwa unazungumzia pembe inayomwakilisha mtu binafsi, ilifanikiwa katika kila kitu ilichofanya, yaani, Antiochus, “na kweli ikatupwa chini.”

Danieli 8:13-14 Chukizo la Ukiwa

Unapoendelea na mistari ya 13 na 14, una

jambo lingine ambalo limesababisha majadiliano mengi na hilo ni hili: Unasoma, “Kisha nikamsikia mtakatifu mmoja akinena, na mtakatifu mwingine akamwambia mtakatifu fulani aliyesema, ‘Maono hayo kuhusu sadaka ya kila siku na uasi [au chukizo] la uharibifu yataruhusu patakatifu na jeshi kukanyagwa chini ya miguu hata lini?’ Akaniambia, 'Hadi siku 2,300, ndipo patakatifu patakapotakaswa.’”

Suala lililosababisha mjadala ni kwamba marejeleo ya siku 2300. Naona hapa nina maoni kadhaa katika marejeleo yako kuhusu mstari wa 12. Sidhani kama nitachukua muda kusoma hayo yote; nitarudi kwa dakika moja kabla hatujatoa maoni kuhusu siku hizo 2300. Angalia ukurasa wa 37 wa marejeleo yako; aya hiyo ya kwanza ni maoni ya Walvoord kuhusu mstari wa 12. Ni kama vile nilivyopitia nawe. Na kisha ukienda kwenye ukurasa wa 39 chini ya EJ Young, aya ya kwanza—nitakusomea hilo, hili linahusu mstari wa 12. “Lugha ya maandishi ni ngumu, lakini nilimfuata Keil na wengine katika kupitisha usomaji ‘na jeshi likatolewa pamoja na dhabihu ya kila siku kwa sababu ya makosa.’ Hivyo” —Na hapa kuna usemi wake — “na jeshi”—yaani, Waisraeli wengi—“kwa sababu ya makosa”—uasi kutoka kwa Mungu. Sasa tazama hapo ungekuwa na uasi kutoka kwa Mungu, si uasi dhidi ya Antiochus. Lakini hiyo inaweza kuwa njia bora ya kuisoma, lakini "jeshi, Waisraeli wengi kwa sababu ya uasi," yaani, uasi kutoka kwa Mungu, wataachwa, watolewe katika uasi, pamoja na dhabihu ya daima.

Siku 2300 (?) Lakini unapoendelea kwenye mistari ya 12 na 13 na kufikia siku hizo 2300, endelea hapa na Young. Young anataja tafsiri mbili katika aya inayofuata hapo kwenye ukurasa wa 39 wa nukuu zako. Katika tafsiri moja, inamaanisha siku 1150, kwa maneno mengine nusu ya 2300—hiyo ni mtazamo mmoja. Mantiki iliyo nyuma ya hilo ni hii: “Tafsiri hii, kwa kadiri ninavyojua, iliwekwa kwanza na Efraimu wa Shamu, ingawa inaonekana pia ilishikiliwa na Hippolytus. Wale wanaoikubali wanasema kwamba unabii huo unahusiana na dhabihu ya dhabihu za asubuhi na jioni zinazoendelea, kwa hivyo dhabihu 2300 kama hizo zitatolewa kwa siku 1150, moja asubuhi, moja jioni. Wengi pia hupata uungwaji mkono wa msimamo huu kwa kurejelea wakati wa miaka mitatu na nusu, na siku 1150 wanazosema ni karibu sawa na miaka mitatu na nusu.

Lakini ni dhahiri kwamba siku 1150 hazilingani na miaka mitatu na nusu si kwa njia kamili, hata kama miaka hiyo itachukuliwa kuwa na siku 360 pekee. Hata hivyo kuna jumla ya siku 1260. Tofauti hii, bila shaka, inatambuliwa katika Zulckler, labda mtetezi hodari wa mtazamo huu—anafikiri siku 1150 zinawakilisha kupunguzwa kwa kipindi hicho. Lakini huo ni mtazamo mmoja: Hali hii iliyoelezwa hapa itadumu kwa muda mrefu. Siku 1150.

"Mtazamo wa pili ni kwamba inaweza kumaanisha siku 2300. Tafisiri hii inaonekana katika toleo la Kigiriki la Jerome, katika wafafanuzi wengi wa Kiprotestanti, na katika toleo lililoidhinishwa na inaonekana kuwa sahihi. Hakuna uthibitisho wa ufafanuzi kwa msimamo kwamba jioni na asubuhi zihesabiwe kando. Hivyo jioni 1150 ni siku 1150. Kama Keil anavyosema kwa usahihi, msomaji wa Kiebrania hakuweza kuelewa kipindi cha jioni/asubuhi 2300 kama nusu siku 2300, au siku 1150 kamili, kwa sababu jioni na asubuhi wakati wa uumbaji hazikuwa nusu bali siku nzima. Kwa hivyo, lazima tuelewe kifungu hicho kama siku 2300."

Sasa nenda kwenye ukurasa wa 40. Je, ni siku zipi 2300 basi, ikiwa hiyo ndiyo usomaji unaopendelewa? Ningependelea kufikiri kwamba ni siku 2300 zinazojumuisha takriban 171 KK hadi 165 KK, kipindi cha machukizo ya Antiochus. Ukiangalia ukurasa wa 37, aya ya pili inahusu swali hili kutoka kwa Walvoord. Unaweza kuona hapo pembezoni mwako kwamba hii iko kwenye mstari wa 14. "Maelezo mengi yamejaribiwa kufanya siku 2300 zipatane na historia ya Antiochus. Muda wa siku 2300 unachukuliwa na wafafanuzi wengi kuhusu 164 KK wakati Antiochus alikufa wakati wa kampeni ya kijeshi huko Media. Hii iliruhusu kutakaswa kwa patakatifu, kurudi kwa ibada ya Kiyahudi. Kuanzia tarehe hii kurudi nyuma, kuhesabu siku 2300 kungeweka wakati wa kuanza kuwa 171 KK. Katika mwaka huo Onias III, kuhani mkuu halali, aliuawa, na safu bandia ya makuhani ikachukua madaraka. Hii ingetoa utimilifu wa kutosha katika muda ambao siku 2300 zilipita wakati wa kifo cha Antiochus. Hata hivyo, unajisi halisi wa hekalu haukutokea hadi Desemba 25, 167 KK wakati dhabihu hekaluni zilikomeshwa kwa nguvu na madhabahu ya Kigiriki ikajengwa hekaluni. Unajisi halisi wa hekalu ulidumu kwa takriban miaka mitatu tu. Katika kipindi hiki Antiochus alitoa sarafu zenye

jina Epifanes, ambalo lilidai kwamba alionyesha heshima za kimungu. ambayo ilimwonyesha kama asiye na ndevu akiwa amevaa taji . Kwa kuzingatia ushahidi wote, hitimisho bora ni kwamba siku 2300 katika Danieli zinatimizwa katika kipindi cha kuanzia 171 KK, na kufikia kilele chake katika kifo cha Antiochus mwaka wa 164. Nadharia mbadala zimeleta matatizo mengi kuliko yalivyotatua.”

Mbinu Muhimu ya Kubuni Kwa hivyo inaonekana kwamba sura ya 8, basi, inatoa picha hii ya mtiririko wa historia kuanzia wakati wa kipindi cha Babeli hadi wakati wa kuibuka kwa Antiochus Epifane na mateso yaliyopatikana chini ya utawala wake. Sasa, baada ya kusema hivyo, ikiwa mbinu muhimu ya kitabu cha Danieli ni sahihi, basi unaona hoja yao ni kwamba mwandishi alikuwa mtu aliyeishi wakati wa Antiochus na ambaye alikuwa akiona mambo haya yakiendelea. Kisha ili kuwatia moyo watu kwamba Mungu alikuwa pamoja nao, anatabiri kwamba Antiochus atapinduliwa hivi karibuni. Na hivyo ndivyo wakosoaji wanavyotoa hoja yao, na kisha wanasema kwamba hadithi katika sura ya 1-6 ya masimulizi yake ni uumbaji wa mwandishi huyu; sio za kihistoria kweli. Huenda kukawa na mawazo ndani yake ambayo yana uhalali fulani wa kihistoria, lakini ni ya kubuni zaidi kuliko ya kihistoria na kwa hivyo, Danieli ni kitabu cha kibinadamu. Hiyo ndiyo kesi muhimu. Ikiwa kesi muhimu si kweli - na hakika jinsi unavyoona Maandiko inahusiana sana na kama uko tayari hata kukubali wazo la mtazamo muhimu - lakini ikiwa Danieli aliandika kitabu na kina tarehe ya nyuma wakati wa kipindi cha Babeli, basi ni wazi huu ni utabiri ulioongozwa na Mungu wa mtiririko wa historia hadi wakati wa Antiochus. Ni unabii wa ajabu kwa sababu ya maelezo ambayo inaelezea kuibuka kwa Antiochus huyu. Lakini katika kesi hii, huu ni unabii halisi wa utabiri; sio aina fulani ya ulaghai unaojifanya unatoka kwa Danieli lakini kwa kweli unatoka kwa mtu ambaye alikuwa akiangalia mambo ambayo yanaelezea.

Mfalme wa Uso Mkali ni nani? Antiochus au Mpinga Kristo au Wote wawili Sasa, kuna swali moja zaidi ambalo nataka kuuliza. Hatujazungumzia mengi bado, tumezungumzia kidogo, na hilo ndilo swali: je, "mfalme wa uso mkali," pembe hii ndogo

katika Danieli sura ya 8—je, hii inamrejelea Antiochus, au inamrejelea Mpinga Kristo? Au fanya chaguo jingine: Je, ni marejeleo mawili? Je, yote mawili yapo hapa kwa njia fulani? Baadhi wameuliza maswali kuhusu vifungu fulani vya maneno, hasa katika mistari ya 23 hadi 25, kuhusu kama kweli yanamhusu Antiochus au la. Inaonekana kwangu kwamba yote yanaweza kuhusiana vya kutosha na Antiochus. Lakini baadhi wameuliza maswali kuhusu hilo. Lakini basi unaweza kuuliza swali: Je, ni Antiochus, au ni Mpinga Kristo, au yote mawili? Maswali ya aina hiyo mara nyingi yamejadiliwa.

Ukiangalia juu ya ukurasa wa 38 katika *Maoni ya Walvoord kuhusu Danieli*, anapendekeza mbinu nne za swali hili. Angalia juu ya 38 anasema, “Ingawa kuna tofauti kubwa katika maelezo ya tafsiri, mitazamo minne mkuu inaibuka: (1) mtazamo wa kihistoria kwamba Danieli yote 8 imetimizwa; (2) mtazamo wa wakati ujao, wazo kwamba ni wakati ujao kabisa.” Kwa maneno mengine, (1.), mtazamo wa kihistoria ungekuwa: ni Antiochus, imetimizwa, yote yamepita, ni wakati ujao katika wakati wa Danieli, lakini yote yamepita kwetu. (2) Mtazamo wa wakati ujao ni wazo kwamba ni wakati ujao kabisa. Hiyo ni, hakuna hata moja kati ya haya lililotimizwa katika Antiochus; yote yanazungumzia kuhusu mpinga Kristo, bado hayajitimizwa. "Tatu, mtazamo unaotegemea kanuni ya utimilifu wa unabii mara mbili, kwamba Danieli 8 kwa makusudi ni marejeleo ya unabii kwa Antiochus; sasa imetimia, na hadi mwisho wa enzi na mtawala wa mwisho wa ulimwengu anayewatesa Israeli kabla ya Kurudi kwa Pili. Na kisha nne, mtazamo kwamba kifungu hicho ni unabii, uliotimia kihistoria [yaani katika Antiochus] lakini kwa makusudi ni mfano wa kawaida [yaani, aina; au mfano wa awali] wa matukio na watu sawa mwishoni mwa enzi." Kwa hivyo tazama mitazamo minne ni: mtazamo wa kihistoria, mtazamo wa wakati ujao, utimilifu wa mara mbili, na mtazamo wa kawaida.

Sasa, ili kuendelea na maoni hayo ya Walvoord, unaona aya inayofuata, ambayo inahusiana na mtazamo wa kwanza. Anasema ugumu mkuu na mtazamo wa kihistoria tu ni maswali kuhusu kumrejelea Antiochus. Anasema, "Ugumu mkuu na mtazamo wa kihistoria tu ni kwamba hautoi maelezo ya kuridhisha ya usemi ' wakati wa mwisho. "' Kumbuka nilitaja kwamba mwishoni mwa mstari wa 17, "Wakati wa mwisho kutakuwa

na maono," na mwishoni mwa mstari wa 19 "Kitakachokuwa mwisho wa ghadhabu kwa wakati uliowekwa mwisho utakuwa." Hahisi kwamba usemi huo umetendeka kwa haki ikiwa unasema unamrejelea Antiochus pekee. Marejeleo mengine katika kitabu cha Danieli, ambayo hutumia maneno haya kama mwisho wa wakati wa Mataifa zaidi ya wakati wa Antiochus yanamfanya ahisi kwamba mtazamo wa kihistoria tu hauridhishi.

Mtazamo wa pili, mtazamo wa wakati ujao kabisa, ni wachache sana wanaoshikilia mtazamo huo. Namaanisha, kuna uhusiano mwingi sana katika muktadha na ufalme wa Kigiriki na mgawanyiko wa Seleucid wa ufalme huo na kuibuka kwa Antiochus. Kwa hivyo huo sio mtazamo maarufu sana.

Mtazamo wa Utimilifu Mbili: Walvoord Lakini mitazamo ya tatu na ya nne hakika hupata idadi kubwa ya watetezi, haswa ule wa tatu. Wa tatu ni mtazamo wa utimilifu maradufu. Aya inayofuata ni maoni ya Walvoord kuhusu hilo. Anasema, "Kwa kuzingatia matatizo ya utimilifu wa kihistoria kwa upande mmoja, au utimilifu wa wakati ujao kwa upande mwingine, wafafanuzi wengi wamevutiwa na uwezekano wa utimilifu maradufu, yaani, kwamba unabii uliotimizwa kwa sehemu katika siku za nyuma ni kielelezo cha tukio la baadaye ambalo litatimiza kikamilifu kifungu hicho. Tofauti zipo katika mbinu hii huku baadhi wakichukua kifungu kizima kama chenye utimilifu maradufu na wengine wakichukua Danieli 8:1-14 kama chenye kutimizwa kihistoria"—hiyo ndiyo maono yenyewe, "na Danieli 8:15-17 kama chenye utimilifu maradufu."

Mistari ya 15-17 ndipo inapozungumzia "wakati wa mwisho." Walvoord anaendelea, "Mtazamo huu wa mwisho ulipendwa na *Scofield Reference Bible* . Toleo la 1917 na 1967 zote hutafsiri sura ya 8 ikitimizwa kihistoria katika Antiochus, lakini kinabii, kuanzia na mstari wa 17, kama iliyotimizwa mwishoni mwa enzi na Kurudi kwa Pili."

Acha nikusomee kauli chache kutoka kwa Biblia ya zamani ya Scofield—hiyo ni toleo la 1917. Kuna maelezo kuhusu mstari wa 9 ambapo yanazungumzia pembe ndogo, na maelezo yanasema, "Pembe ndogo hapa ni unabii uliotimizwa katika Antiochus Epifanis." Lakini zaidi ya hayo yanasema kwamba mistari ya 24 na 25 inatoa tafsiri ya

maono na maelezo yanasema, “mistari ya 24 na 25 inapita Antiochus na inaonekana inarejelea pembe ndogo ya Danieli [sura] saba.” Sasa pembe ndogo ya Danieli saba inaonekana wazi kuwa Mpinga Kristo. Antiochus na mnyama wote wanaonekana, lakini mnyama mkuu, wanaonekana katika mistari ya 24 na 25, kwa hivyo hapo unapata utimilifu maradufu: Antiochus na mnyama, lakini mnyama mkuu.

Katika mistari ya 10-14, Scofield wa zamani anasema, “Kihistoria hili lilitimizwa ndani na na Antiochus, lakini kwa maana kali zaidi na ya mwisho Antiochus anafichua kufuru mbaya ya pembe ndogo ya Danieli 7” na marejeleo mengine mbalimbali. “Katika Danieli 8 matendo ya pembe zote mbili ndogo yanachanganyika.” Matendo ya pembe zote mbili yanachanganyika. Mistari hii haiwezi kuisoma zaidi ya kwamba kauli hizi zina marejeleo mawili. Zinazungumzia kwa wakati mmoja kuhusu Antiochus na kuhusu Mpinga Kristo. Na kisha linapokuja suala la usemi huo “wakati wa mwisho” mwishoni mwa mistari wa 17, dokezo linasema ncha mbili zinaonekana. Moja kihistoria ni mwisho wa himaya ya tatu, au ya Kigiriki, ya Alexander kutoka katika moja ya mgawanyiko ambao pembe ndogo ya mistari wa 9 iliibuka; huo ni mwisho mmoja. Mbili, kinabii, ni mwisho wa nyakati za Mataifa wakati pembe ndogo ya Danieli sura ya saba itatokea. Una mfano dhahiri hapa wa utimilifu mara mbili katika maelezo ya Scofield.

Katika Scofield ya hivi karibuni, iliyorekebishwa ambayo imepunguzwa kidogo lakini dokezo hilo nililolisoma linasomeka vivyo hivyo. New Scofield inasema kifungu hicho ni mwisho wa mistari wa 17. "Ncha mbili zinaonekana hapa: kihistoria mwisho wa himaya ya tatu, kinabii mwisho wa nyakati za Mataifa." Kwa hivyo Biblia ya Scofield inaonyesha mtazamo huo wa tatu, utimilifu maradufu.

Angalia kauli inayofuata ya Walvoord ni, "Waandishi wengi wa kabla ya milenia hufuata tafsiri hii. Uchunguzi wa makini wa mambo haya mengi utahalalisha hitimisho kwamba inawezekana kuelezea vipengele hivi vyote kama vilivyotimizwa kihistoria katika Antiochus Epifanis." Anazungumzia mistari ya 23 hadi 25 hapo. "Mambo mengi ni dhahiri na ugumu mkuu unasababishwa na usemi 'Katika wakati wa mwisho wa ufalme wao' na katika kauli ' Atasimama dhidi ya Mkuu wa Wakuu .' Antiochus Epifanis, bila shaka, aliibuka katika wakati wa mwisho wa ufalme wa Syria. Hata hivyo, matumizi

ya maneno mengine kama vile ' mwisho' katika mstari”... , nk.

" Kipindi cha Agano la Kale kinaonyesha hukumu ya Mungu dhidi ya watu wake iliyotokea wakati wa Agano la Kale. Hukumu haimaanishi wakati wa mwisho wa kiimani. Kwa ujumla, tatizo kuu la kifungu hiki linapotafsiriwa kama unabii uliotimizwa kikamilifu katika Antiochus ni madokezo ya 'mwisho wa wakati.'" Anaendelea kurudi kwenye hilo. "Hizi ni vigumu kuelewa kama zinahusiana na Antiochus kwa kuzingatia picha kubwa ya Danieli 7, ambayo inamalizika na Kurudi kwa Pili kwa Kristo." Kisha anaendelea kupendekeza kwamba zote mbili zinaonekana. Juu ya ukurasa wa 39 anasema, "Inaweza kuhitimishwa kwamba kifungu hiki kigumu kinaonekana kwenda zaidi ya kile kilichotimizwa kihistoria katika Antiochus ili kuashiria mtu wa baadaye ambaye mara nyingi hutambuliwa kama mtawala wa ulimwengu wa wakati wa mwisho. Kwa njia nyingi, mtawala huyu anaendelea na mateso kwa Israeli na unajisi wa hekalu sawa na kile kilichotimizwa kihistoria na Antiochus. Tafsiri hii ya maono inaweza kuonekana kama kielelezo cha utimilifu maradufu wa unabii, au"—na hapa kuna mbadala hapa, kwangu mimi ni wa kuvutia zaidi na inaonekana kwamba Walvoord anasisitiza zaidi juu ya utimilifu maradufu kuliko mbadala huu, lakini unaona anasema, "au, kwa kutumia Antiochus kama mfano, tafsiri inaweza kuendelea kufichua ukweli wa ziada ambao unaenda zaidi ya mfano katika kuelezea mfalme wa mwisho ambaye atapinga Israeli katika siku za mwisho. Kwa kweli atavunjwa bila mikono wakati wa Kurudi kwa Pili kwa Kristo."

Hili ni swali lile lile tulilolijadili hapo awali kuhusu aina ya utimilifu wa pande mbili. Kwa maneno mengine, hapa kuna unabii, na kuna mambo maalum katika unabii huo, maelezo, na inaonekana kwangu kwamba unaelekeza mbele kisha kwenye utimilifu wa maelezo hayo maalum wakati fulani ujao. Na inaonekana kwangu kwa unabii huu una unabii uliosema na Danieli ambapo anatazamia wakati wa Antiochus Epifani. Unapoangalia yaliyomo katika anachosema, yanatimizwa katika Antiochus Epifani. Sasa kile Walvoord anachosema na kile ambacho Biblia ya Scofield inasema wazi ni kwamba ni kama hivi—inazungumza kwa wakati mmoja kuhusu Antiochus Epifani na Mpinga Kristo, na una utimilifu wa pande mbili, maana nyingi. Mtazamo

wa Kawaida: Vannoy

Sasa, mbadala wa hilo ni mtazamo wa kawaida, ambao kwangu mimi unavutia zaidi, ambao ungesema: Ndiyo unamzungumzia Antiochus, lakini Antiochus kama mtu anawakilisha Mpinga Kristo, na kwa maana hiyo unaelekeza mbele kwa Mpinga Kristo. Sidhani kama kuna shaka yoyote kwamba Antiochus ni aina ya Mpinga Kristo. Na inaonekana kwangu kwamba hilo linapaswa kupendelewa. Walvoord anataja mtazamo huo, lakini anaonekana kupendelea utimilifu wa pande mbili. Anapozungumzia mtazamo huu, angalia jinsi anavyosema (ni bahati mbaya) mwishoni mwa aya hiyo juu ya ukurasa wa 39. Anasema, "Tafsiri hii ya maono inaweza kuchukuliwa kama kielelezo cha utimilifu wa pande mbili wa unabii au, kwa kutumia Antiochus kama mfano," - "sawa - tafsiri inaweza kuendelea, lakini kisha inafunua ukweli wa ziada unaozidi mfano." Sidhani kama inafunua ukweli wa ziada unaozidi mfano. Hapo umerudi kwenye jambo la utimilifu wa pande mbili ikiwa utasema kwamba unabii huu unaelezea mfalme wa mwisho atakayepinga Israeli katika siku za mwisho. Kwa hivyo inaonekana kwangu kwamba hata mtazamo wake wa kawaida na jinsi alivyouunda hapa ni tatizo kiasi. Sioni kwamba unahitaji kusema kwamba kuna ukweli wowote wa ziada unaozidi aina.

Acha niendeleze mtazamo wa nne kidogo. Ukitoa kauli kutoka, tuseme, mstari wa 11, "Alijitukuza hata kwa mkuu wa jeshi, na sadaka ya kila siku ikaondolewa kwake," ungesema kwamba hiyo inamzungumzia Antiochus Epifani, na alipofanya hivyo hekaluni huko Yerusalemu, huo ulikuwa utimilifu wake: kipindi! Hakuna utimilifu mwingine. Lakini Antiochus kama mtu binafsi, na katika matendo yake mengi mahususi, anatabiri kuja kwa mtu mwingine katika siku zijazo ambaye atafanya mambo kama hayo lakini atakuwa mkali zaidi. Kwa aina na utimilifu unahamisha maendeleo ya historia ya ukombozi kutoka chini hadi uwanda wa juu zaidi.

Kwa hivyo Mpinga Kristo atakapokuja labda atafanya mambo yanayofanana, lakini mabaya zaidi. Kutakuwa na mfano kamili zaidi wa msingi uleule, au ukweli. Ningesema kwamba tuna ufunuo kuhusu kuja kwa Mpinga Kristo - tunajua mtu kama huyo yuko njiani. Yohana anasema kutakuwa na wapinga Kristo wengi. Kuna watu

wengine watakaotokea - kwa hivyo kwa maana hiyo unaweza kusema kwamba Antiochus ana aina zaidi ya moja ya upingaji katika mwendelezo wa historia ya ukombozi. Sikuwa nimefikiria hilo hapo awali, lakini labda unaweza.

Vos hufanya kazi na kanuni hiyo na hutumia hema kama mfano. Una hema, makao ya Mungu pamoja na mwanadamu, na aina ya kinyume—utimilifu wake wa juu zaidi ni mbingu mpya na dunia mpya ambapo Mungu anakaa na watu wake kwa maana kamili na kamili. Lakini unapata utimilifu katika mwili wa Kristo, na unapata utimilifu katika Kanisa. Katika mwamini mmoja mmoja kuna aina ya mwendelezo wa aina za kinyume ambapo msingi huo unatimizwa katika mwendelezo wa historia ya ukombozi. Lakini unaona hilo bado linaepuka maana nyingi, au maana nyingi. Maneno haya yana maana moja na maana moja, lakini inaonekana ndivyo—angalau jinsi ninavyoelewa maandiko, watu fulani, watu, mahali fulani, matukio fulani, taasisi fulani, mambo ya aina hiyo—yanaweza kuashiria ukweli fulani, na kwa kuashiria hivyo ukweli huo unaweza kuwa mfano wa utambuzi wa baadaye wa ukweli huo huo.

Mwanafunzi: Unapoangalia vipengele vya uainishaji wa baadhi ya watu wa Agano la Kale kama Antiochus, je, tunahitaji kuwa na kibali cha kibiblia cha kuainisha uainishaji?

Jibu: Kuna tofauti ya maoni kuhusu hilo. Baadhi ya watu wanasema aina pekee halali ni ile inayotambuliwa hivyo na Maandiko mengine. Mtazamo wangu mwenyewe ni kwamba hiyo ni finyu sana. Nadhani baadhi wameenda kwenye mtazamo huo kwa sababu ya matumizi mabaya ya uainishaji na kupata aina kote. Na inakuwa kitu kinachofanya tafsiri ione kane kuwa ya kutiliwa shaka. Ninafikiria wazo la Vos: kwamba ukitumia ishara kama lango la uainishaji na unadumisha ukweli ule ule, chochote kile ukweli unaoonyeshwa, ukweli ule ule, ikiwa utatokea tena baadaye katika historia ya ukombozi, ishara hiyo inaweza kuwa lango la uainishaji ikiwa utadumisha ukweli ule ule katika mstari wa maendeleo ya historia ya ukombozi. Nadhani hiyo ni kinga dhidi ya matumizi mabaya na kuanguka katika aina za matumizi ya uainishaji za kiistiari. Lakini nadhani hata kwa aina hiyo ya ulinzi lazima uwe mwangalifu sana kwamba unadumisha

ukweli ule ule. Kwa hivyo ukweli unaoonekana hapa lazima uwe ukweli ule ule katika maendeleo ya historia ya ukombozi katika hatua ya baadaye ambayo itatokea tena.

Kwa maoni yangu mstari wa 17 unaweza kueleweka vya kutosha kama mwisho wa kipindi cha Agano la Kale. Sidhani kama ni mwisho wa mwisho wa dunia. Ningesema sababu pekee ya uainishaji kuingia hapa ni kwamba inaonekana kwa ujumla kwamba Antiochus anawakilisha mfano wa uovu ambao uko mwishoni mwa historia ambao utatokea tena katika umbo kali zaidi wakati wa Mpinga Kristo. Huu ni mmoja wa mateso mabaya zaidi ya watu wa Mungu baada ya kipindi cha Agano la Kale. Una mtu binafsi, Antiochus, ambaye hufanya mambo fulani hapa kwa watu wa Mungu. Vifungu vingine vinazungumzia mpinga Kristo ambaye atafanya mambo kama hayo. Kwa hivyo inaonekana kama matarajio ya hilo. Nadhani tunaweza kutumia muda mwingi kujadili hili, lakini labda ni bora tusonge mbele. Tuna safari ndefu ya kwenda katika Danieli. Danieli ni kitabu kigumu.

"Wakati wa Mwisho"

Ninaweza kusema kuhusu kifungu hicho “wakati wa mwisho,” na sikutaja hili hapo awali, kifungu hicho pia kinatokea katika sura ya 11. Angalia mstari wa 27, “Mioyo ya wafalme hawa wote wawili itakuwa kutenda maovu. Watasema uongo mezani pamoja lakini hautafanikiwa; maana mwisho utatokea wakati ulioamriwa.” “Mwisho” pia ni wazi si wa kiekatoljia na vile vile katika mstari wa 35, “Na baadhi yao wenye ufahamu wataanguka, ili kuwajaribu, na kuwasafisha, na kuwatakasa, hata wakati wa mwisho; kwa maana bado ni kwa wakati ulioamriwa.” Tena, “wakati wa mwisho.” Hapo ndipo inaporudi katika muktadha wake wa shughuli za Antiochus. Kwa hivyo si wa kiekatoljia katika 11:27 na 35.

2. Mbinu za Msingi za Kitabu cha Danieli Leo tunaendelea na mbili kwenye muhtasari wako. Pili ni swali la mbinu ya msingi ya kitabu cha Danieli. Kabla ya kuendelea zaidi, nilifikiri ningetoa maoni kuhusu mbinu za msingi. Kuna tofauti nyingi za mbinu za tafsiri ya Danieli, lakini nadhani nyingi zinaweza kupunguzwa hadi

kategoria kuu tatu. Ni muhimu kuzingatia kategoria hizo za msingi za mbinu tunapoangalia zaidi baadhi ya unabii huu na kuelewa kila mkalimani anatoka wapi. Kwa hivyo wacha nitaje mbinu tatu.

a. Mbinu Muhimu Ya kwanza ni mbinu muhimu. Tayari tumezungumzia hilo, lakini tena, kwa ufupi tu, huo ndio mtazamo wa kitabu hicho kuandikwa wakati wa Antiochus yapata mwaka 165 KK. Mtazamo, bila shaka, unahusisha mawazo ambayo yanaakisi vibaya uhalisia wa kitabu hicho kadiri kinavyotabiriwa, na pia uaminifu wake wa kihistoria. Watetezi wa mtazamo huu wanaonyesha kwamba mtu aliyekiandika hakuwa wazi sana kuhusu historia yake.

Mfano mzuri wa mbinu hiyo ni kitabu hiki katika Maktaba ya Agano la Kale: *Daniel*, kilichoandikwa na Norman Porteous. Kiko katika orodha yako ya vitabu ikiwa unataka kutazama aina ya maoni yanayowakilisha kutoka kwa mtazamo huo. Angalia marejeleo yako, ukurasa wa 40. Kuna aya moja au mbili zinazokupa kiini cha mbinu ya Porteous. Angalia, anasema, “Ushahidi wa lugha, ukweli kwamba maono yanaonyesha ujuzi usioeleweka wa kipindi cha Babeli/Kiajemi na ujuzi sahihi zaidi wa kipindi cha Kigiriki hadi na ikijumuisha utawala wa Antiochus Epifane, isipokuwa matukio ya mwisho ya utawala huo, yanaonyesha tarehe ya kitabu muda mfupi kabla ya 164. Kipengele pekee”—tazama anasema— cha unabii wa kweli kinahusiana na kifo kinachotarajiwa cha Antiochus na uingiliaji kati unaotarajiwa wa Mungu katika kuanzishwa kwa ufalme wake. Kila kitu kingine ambacho 'kimefunuliwa' kwa Danieli ni historia inayotazamwa kwa kutazama nyuma, ama kwa ishara kama ilivyotafsiriwa kwa Danieli, au, katika kisa kimoja, na Danieli kwa mfalme mpagani. Kitabu kizima”—hiki ni kutoka ukurasa wa 20 — kama tulivyo nacho, ni cha miaka michache, 167 hadi 164, labda 169 hadi 164, lakini lazima kiwe kilikamilishwa kabla ya kuwekwa wakfu tena kwa hekalu na Yuda Makabayo na kifo cha Antiochus. Kwamba kitabu hakiwezi kuwa kiliandikwa katika enzi ya uhamishoni inathibitishwa na ufahamu usioeleweka wa mwandishi na kipindi cha Babeli/mapema cha Uajemi. Makosa yake halisi, kwa tabia ya Kiebrania na Kiaramu ambamo imetungwa—hakuna chochote kinachopingana na uwepo

wake kutoka karne ya pili. Uwepo wa maneno ya Kigiriki unaashiria enzi baada ya ushindi wa Alexander kwa marejeleo ya fasihi ya kitabu ambacho hakiungi mkono tarehe ya mapema ya utunzi wake, kwa nafasi yake katika Kanoni, na kwa tabia ya theolojia yake na elimu ya malaika.” Kwa hivyo hiyo kimsingi ndiyo mtazamo wa ukosoaji. Na kwa mtazamo wao, Antiochus Epifane ndiye mada kuu ya kitabu hicho. Kiliandikwa kwa watu walioteseka wakati wa utawala wake. Mwandishi hakujua kweli kitakachotokea katika siku zijazo, lakini alitarajia uingiliaji kati wa Mungu kukomesha mateso haya ya Antiochus. Huo ndio mtazamo wa kwanza, mtazamo wa ukosoaji.

b. Mtazamo wa Orthodox – Amilenia – Kurudi kwa Kwanza kwa Kristo

Mtazamo wa Pili. Nitauita huu mtazamo wa kawaida, lakini mtazamo unaopata mkazo wake, au mkazo mkuu, wa kitabu katika sehemu za unabii kuhusu kuja kwa kwanza kwa Kristo. Ni vigumu kutoa jina kwa mtazamo huu na ule unaofuata, lakini ningesema kwa ujumla huu ni mtazamo wa wale wanaoshikilia msimamo wa eskatolojia ya miaka elfu moja. Watapata mkazo kuhusu Kuja kwa Kwanza kwa Kristo. Sio hivyo pekee, yaani, hawangesema hakuna picha ya Kuja kwa Pili kwa Kristo na matukio yanayohusiana nayo, lakini mkazo uko kwenye Kuja kwa Kwanza.

Sasa mfano wa msimamo huu ni EB Pusey. Tazama ukurasa wa 6 wa orodha yako ya vitabu chini ya 2b2 Pusey, *Daniel the Prophet*, mwishoni mwa miaka ya 1800. Pusey aliandika wakati maoni haya ya ukosoaji yalipokuwa yakiendelezwa mwanzoni.

Aliyapinga, na anafanya kazi nzuri ya kubishana kuhusu uhalisia wa kitabu hicho, lakini kisha anajaribu kuonyesha kwamba kitabu hicho kinazingatia kuzaliwa kwa Kristo na kwamba ujumbe wa msingi ni kuonyesha kwamba wakati wa kuja kwa Kristo wakati wa Kipindi cha Warumi, ufalme wa Mungu utaanzishwa. Ili, kwa mfano, katika sura ya 2, unapokuwa na sanamu hiyo yenye kichwa cha dhahabu na sehemu nne, na jiwe hilo limekatwa bila mikono linaloipiga sanamu—huo ndio ujio wa kwanza wa Kristo, na ni mwanzo wa kuenea kwa injili, ambayo huharibu falme za ulimwengu vitani.

Sasa, mtetezi wa hivi karibuni wa mtazamo huu angekuwa EJ Young—kitabu

chake pia kipo chini ya 2b2, *ufafanuzi wa Unabii wa Danieli*. Young pia anaingia kwa undani na kwa uangalifu katika maswali ya uandishi, uhalisi, na historia. Anahitimisha kwamba hoja za kukosoa hazishawishi na kwamba kitabu hicho kiliandikwa katika siku za Nebukadneza na Danieli. Lakini unapokuja kwenye suala hili la tafsiri ya maono na unabii mwingi huu. Young anaona ufalme wa nne kama Milki ya Rumi. Sio Milki ya Kigiriki, kama wasomi wakosoaji wanavyosema, lakini anasema sio kuanzishwa tena kwa Milki ya Rumi. Ni Milki ya Rumi katika umbo lake la asili na, kwa hivyo, wakati jiwe lililokatwa bila mikono linapogonga miguu ya sanamu, huyo ni Kristo akizaliwa Bethlehemu. Ni kupitia maisha na kifo chake ndipo Milki ya Rumi inaharibiwa. Hivi ndivyo anavyosema.

Tazama ukurasa wa 40 na 41 wa manukuu yako. Young anasema kuna mambo mawili anayopinga katika maoni yake. Chini ya ukurasa wa 40 inasema, “Kazi ya sasa imeundwa kuhudumia mahitaji si tu ya mhadumu na mwanafunzi wa Biblia aliyefunzwa, bali pia ya msomaji wa kawaida na mwenye elimu wa Maandiko Matakatifu. Zaidi ya yote inalenga kutoa ufafanuzi wazi na chanya wa unabii. Ili kufikia lengo kama hilo, imekuwa muhimu kukanusha tafsiri mbili za kawaida.” Juu ya ukurasa wa 41, “Kwa upande mmoja msimamo unaoitwa wa ukosoaji wa tarehe na uandishi wa Danieli lazima ujibiwe na maoni ya kweli yathibitishwe.” Kwa hivyo hiyo ni moja ya madhumuni yake, kukanusha mtazamo wa ukosoaji. Kama nilivyosema, anafanya kazi nzuri sana ya hilo. Lakini jambo la pili anasema, "Tafsiri nyingine, ambayo inashikiliwa sana leo, ingawa inadumisha uhalisia wa kitabu, hata hivyo inatafsiri unabii kwa njia isiyo na msingi kabisa kwa kurejelea utimilifu wa mingi yao kwa kipindi kinachodaiwa kuwa cha miaka saba, ambacho kinatakiwa kufuatia Kurudi kwa Bwana Mara ya Pili. Wale wanaounga mkono msimamo huu ni Wakristo waaminifu na wenye bidii, na ni kwa kusita tu kwamba mtu anaandika dhidi yao. Mwandishi wa sasa anatumai kwamba watetezi wa shule hii ya mawazo wanaosoma maoni yake wataelewa roho ambayo amejadili maoni yao na angalau watazingatia kwa uzito tafsiri iliyopo hapa."

Kwa hivyo wale wanaopata mkazo mkubwa kuhusu Kurudi kwa Kristo Mara ya Pili, na hasa katika kipindi hiki cha miaka saba kinachohusiana na Kurudi kwa Kristo

Mara ya Pili, anahisi ni njia isiyofaa kabisa ya kutafsiri unabii.

Aya inayofuata, ambayo inatoka ukurasa wa 75, inabainisha mtazamo huu wa pili ambao anaupinga kwa uwazi zaidi. Anasema, "Katika siku za hivi karibuni tafsiri nyingine imekuwa ikijitokeza, tafsiri hii inajulikana kwa ujumla kama ugawaji wa nyakati. Ni kwa maana kwamba ufalme wa nne hauwakilishi tu Milki ya Kirumi ya kihistoria, bali Milki ya Kirumi iliyofufuliwa ambayo itafikia mwisho kwa hukumu ya ghafla ya janga ambalo baada yake ufalme wa Mungu, Milenia, na Ufunuo 20 zitaanzishwa. Kuangamizwa kwa mamlaka ya ulimwengu ya Mataifa, kulingana na mtazamo huu, hakutokei wakati wa Kuja kwa Kwanza kwa Kristo, bali wakati wa Kuja kwake kwa Pili." Kwa hivyo ufafanuzi huu, kama anavyotaja katika mapendeleo yake, umewekwa kukanusha mbili - anachokiona kama makosa - zinakaribia tafsiri ya Danieli. Moja ni mtazamo wa kukosoa; mwingine ni kile anachokiita hapa mtazamo wa kipindi. Lakini mkazo wake uko kwenye Ujio wa Kwanza wa Kristo.

c. Kimsingi anazingatia Antiochus Epifanis na Nyakati za Mwisho Wakati Ufalme wa Mungu Utakapoanzishwa Mtazamo wa tatu, pia ni vigumu kuupa jina, lakini nitaelezea hivi, mtazamo wa tatu unaona lengo la kitabu kuwa hasa Antiochus Epifanis na mateso chini yake, na juu ya uingiliaji kati wa kimungu katika mambo ya wanadamu katika nyakati za mwisho wakati ufalme wa Mungu utaanziwa. Kwa hivyo, unaona mtazamo huu wa tatu ni tofauti na mingine miwili. Wa kwanza ulikuwa mkazo kwa Antiochus Epifanis pekee. Wa pili una Antiochus Epifanis, na kunaweza kuwa na kitu kuhusu Ujio wa Pili wa Kristo, lakini mkazo ni Ujio wa Kwanza wa Kristo. Katika mtazamo wa tatu, mkazo uko zaidi kwenye wakati wa Antiochus na wakati wa mwisho. Ni vigumu kuupa cheo, au jina. Ni mtazamo wa kawaida, na mtazamo huu wa tatu haupati mkazo mwingi kuhusu Kurudi kwa Kristo kwa Kwanza, lakini mkazo uko kwa Antiochus na Kurudi kwa Pili kwa Kristo, au wakati wa mwisho.

Sasa, ningesema kwa njia hii labda kuna vitabu vingi vilivyoandikwa vikiwa na tafsiri tofauti kidogo kuliko vile vingine viwili kwa pamoja. Nadhani sababu ya hilo ni mkazo kuhusu Kuja kwa Pili kwa Kristo. Hiyo ina maana kwamba unashughulika, mara

nyingi, na mambo ambayo hadi sasa hayajitimizwa, na hapo kuna uwezekano mkubwa zaidi katika jinsi jambo hili litakavyofunuliwa na kutimizwa. Kuna baadhi katika kundi hili la tatu ambao wanajaribu karibu kumwondoa Antiochus kabisa ili mkazo uhamie karibu kabisa hadi wakati wa mwisho: Kuja kwa Pili kwa Kristo na Mpinga Kristo. Au mtu kama Walvoord anaweza kusema, sawa, Antiochus yuko hapa, lakini kwa namna fulani ameunganishwa na mkazo kuhusu Mpinga Kristo. Sidhani kama aina hiyo ya mkazo inahalalisha maudhui ya kitabu. Nadhani labda kuna mwitikio fulani, kama ilivyokuwa, kwa sababu wakosoaji wanamtia mkazo sana Antiochus. Nadhani wasomi fulani wa msingi wanahisi kwamba ikiwa wakosoaji watamwona Antiochus hapo, ni bora tupate kitu kingine. Ingekuwa ni kukubali mengi sana vinginevyo. Lakini nadhani lazima upate sura kama sura ya 8 ambayo inamzungumzia waziwazi Antiochus. Sehemu kubwa ya sura ya 11, inaonekana kwangu, inamzungumzia waziwazi Antiochus.

Sasa wakati fulani nadhani katika sura ya 11 unahamia kwa Mpinga Kristo— tutajadili hilo—lakini nadhani ni vigumu kusoma kitabu hicho bila kujua mbinu hizi za msingi. Swali ambalo linaweza kuulizwa hapa—na tutarudi kwenye hili baadaye— linahusu suala la mapengo ya muda.

Imenukuliwa na Nathan Josephs
 Hariri ya awali na Carly Geiman
 Uhariri mbaya na Ted Hildebrandt
 Hariri ya mwisho na Dkt. Perry Phillips
 Imesimuliwa tena na Dkt. Perry Phillips